

Op 18 augustus was ik opnieuw in het gebied en zag ik 2 vrouwtjes, maar deze keer ook een laag boven de Krabbenscheer patrouillerend mannetje. Kort daarop heb ik op een avond mijn waadbreek aangetrokken en ben ik de sloot in gestapt om huidjes te zoeken. Na vrijwel elke krabbenscheerplant minutieus te hebben uitgeplozen stapte ik de sloot uit met een bak vol huidjes van de Paardenbijter en een treurig gevoel: geen huidjes van de Groene glazenmaker.

Toevallig had een aanwonende mij al meerdere keren rond zien lopen en vroeg wat ik in en langs de sloot liep te zoeken. Na een korte uitleg over de inventarisatie zei ik dat meneer een toch wel heel leuke soort in zijn "achtertuin" had zitten. Op mijn mededeling dat de Groene glazenmaker afhankelijk is van Krabbenscheer reageerde de man verrast. Hij wist mij mede te delen dat deze plant nog maar een jaar of 3 in de sloot groeit. Hij zei ook de naam te weten van de persoon die de plant indertijd naar Drielanden heeft gebracht. "Het was echt maar 1 plant hoor, overigens afkomstig uit de omgeving van Pieterburen", aldus de rood aanlopende aanwonende.

Dit alles roept uiteraard de vraag op waar de Groene glazenmaker vandaan komt. Op een actueel verspreidingskaartje blijkt dat ter hoogte van Pieterburen (waar de aanwezige Krabbenscheer zijn oorsprong kent) groene glazenmakers worden waargenomen. Het is mogelijk dat er larven of eieren zijn mee gereisd met de verplaatste Krabbenscheerplant. Of er voldoende larven of eieren in 1 plant hebben gezeten om minimaal 5 vrouwtjes en een mannetje te doen uitsluipen is niet duidelijk. Mogelijk dat er al langer een kleine populatie aanwezig is geweest welke over het hoofd is gezien. Verder is er in Woudbloem (ongeveer 10 km van deze locatie) een kernpopulatie van de Groene glazenmaker aanwezig. De soort is een goede vlieger en kan deze afstand tijdens een zwerftocht met gemak overbruggen.

Het voorkomen van de Groene glazenmaker op deze plaats is reden om de komende jaren de ontwikkelingen goed in de gaten te houden. Ik ben benieuwd of hier daadwerkelijk een populatie zal ontstaan. Bij de gemeente Groningen heb ik in elk geval aangegeven dat aan de noordzijde van de wijk, op enkele tientallen meters afstand van de huidige populatie, een perfecte watergang ligt om Krabbenscheer in uit te zetten. Daar kan een ideaal leefgebied ontstaan, dat erg lijkt op het leefgebied bij Woudbloem (waar zich een kernpopulatie bevindt). Hopen dat ze dat advies oppakken, want dan kan de ecologische wijk Drielanden wel eens een belangrijk gebied voor de Groene glazenmaker worden. Leuk is ook te vermelden dat ik elders in het gebied 1 exemplaar Krabbenscheer aantrof, dus met een beetje geluk gaat uitbreiding ook op een natuurlijke manier plaatsvinden.

Vrouwtje Groen glazenmaker bezig met ei-afzet

Ewoud van der Ploeg
 agrius_convulvuli@hotmail.com

's Nachts vliegende libellen

In mei van 2009 werden er een aantal bijzondere libellenwaarneming gedaan. Op 24 mei rond 4.00 uur in de ochtend vlogen er 2 vers uitgeslopen libellen in mistnetten van vogelaars (ringers). Op 30 mei werd opnieuw een libel gevangen. De vangplek waar het net was opgesteld heeft een open karakter. Het net hangt op ongeveer 1m hoogte en bevindt zich op 100 meter van het dichtstbijzijnde water. De eerste twee gevangen exemplaren zijn niet op naam gebracht. Het exemplaar van 30 mei bleek na determinatie een juveniele Grote keizerlibel (*Anax imperator*) te zijn.

Wanneer het warm genoeg is, kunnen glazenmaker-larven 's avonds uit het water komen. Ze gebruiken dan de nacht om veilig uit te sluipen en hun vleugels uit te laten harden. Met het eerste ochtendgloren kunnen ze opvliegen. Het moet dan wel voldoende warm zijn. Aangezien het erg vroeg in het jaar was (de meeste keizerlibellen sluipen pas in juni uit), en erg vroeg in de och-

tend, zijn deze waarnemingen dus wel zeer bijzonder.

De omstandigheden waren: 24 mei: NO-wind 2-3, onbewolkt, temperatuur om 22.00 uur 18°C. en om 2.00 uur 13,5°C. (de waarneming was van ongeveer 4.00u); op 30 mei was het ook onbewolkt, oostenwind 3, temperatuur om 23.00 uur 17°C en om 5.30 uur 12 °C. We zijn erg benieuwd of er meer mensen zijn, die 's nachts wel eens libellen zien??

Tineke Cramer,
Vlinder- en libellenwerkgroep IVN 's-Hertogenbosch
tineke.cramer@hotmail.com

Verspreidingsatlas libellen van Polen beschikbaar

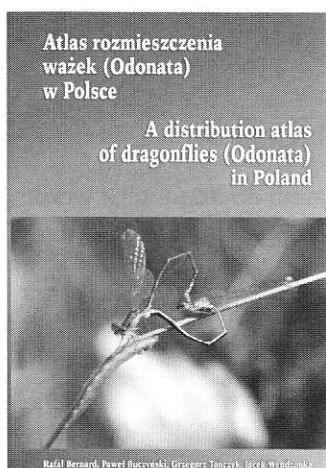
Vorig jaar is voor Polen ook een verspreidingsatlas verschenen. Vooruitlopend op een Nederlandse recensie, in de Nieuwsbrief of Brachytron alvast een korte toelichting op onderstaande Engelstalige aankondiging uit Polen. Het is een degelijk boekwerk dat tweetalig is uitgevoerd (Pools - Engels). Er worden 73 soorten behandeld. Per soort een verspreidingskaart in UTM-grid op basis van waarnemingen en een vertaling hiervan naar een kaart in grijsintin waarbinnen de betreffende soort in Polen gevonden kan worden. De enige foto van een libel is die op de voorzijde, desalniettemin is het een interessant, belangrijk en aantrekkelijk boek: het ontsluit ook voor mensen buiten Polen de kennis over de verspreiding van libellen in dit grote en natuurlijke land.

Bernard, R., Buczy_ski, P., To_czyk, G., Wendzonka, J., 2009. **A distribution atlas of dragonflies (Odonata) in Poland.** Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Pozna_.A4, 256 pp, hard cover, black-and-white (gray scale) inside, ca 1.15 kg fully bilingual: Polish and English 146 species maps (a UTM map and interpretation map for each species) based on complete data, both historical (up to 1990) and current (since 1991); 10 other maps; diagnoses of the species distribution and an analysis of fauna, including species in a decline and species in an expansion, and a new Red List; historical and geographical background. 25 Euro + postage and packing 14 Euro = 39 Euro.

There is a possibility to reduce postage due to sending several copies together (up to 8) as a parcel. In this case, postage will be given to you individually when you inform me about the number of ordered copies. Please, contact me in this matter: rbernard@amu.edu.pl Only payment by an international transfer to the bank account given below is acceptable Paid to:

Rafal BERNARD, address: Lwa 4/6, PL-61-244 Poznan, Poland
Bank: PKO Bank Polski, Poznan. IBAN: PL48 1020 4027 0000 1902 0797 9315
BIC Code: BPKOPLPW

The payer covers all bank charges (both of his/her own bank and my bank). However, my bank is a member of SEPA. If your bank also is a member of SEPA, bank charges will be significantly reduced (check it at your bank). To reduce bank costs it is also possible to pay for several copies by a single transfer. However, this option should be arranged with Rafal Bernard
E-mail: rbernard@amu.edu.pl

Links de voorzijde van het boek (blauwe omslag) en rechts de presentatie van de verspreiding van de soorten.

Lestes viridis (Vander Linden, 1825)

